

TOMRA

Кодекс понашања компаније

мај 2023

www.tomra.com

Садржај

Наш начин рада	3	Заштита имовине	10
Порука генералног директора	3	Информациона безбедност	11
Наша визија, циљ, култура и вредности	4	Безбедна обрада информација	11
Ко све треба да поштује Кодекс понашања	5	Информациони системи	11
Одговорности	6	Приватност и заштита личних података	12
Ваше одговорности	6	Интелектуална својина	12
Одговорности руководства	6	Вођење евиденције	13
Шта ће се десити уколико прекршим правила Кодекса?	7	Начин опхођења са трећим странама	14
Постављање питања и извештавање о кршењима и потенцијалним кршењима Кодекса	7	Спречавање подмићивања и корупције	14
Права и радно окружење	8	Поклони и гостопримство	14
Безбедност и здравље на раду и заштита животне средине	8	Сукоб интереса	15
Иста прилика за свакога	8	Инсајдерска трговина	16
Људска права	9	Закон о заштити конкуренције и сузбијање монопола	16
Шиканирање	9	Закон о спречавању прања новца	17
		Усклађеност трговине	18
			2

Порука генералног директора

Tove Andersen, President and CEO at TOMRA

Од самог оснивања компаније TOMRA 1972. године, култура наше компаније се заснива на принципима честитости и интегритета, док је наш главни циљ пројектовање решења која унапређују пословање и доприносе одрживом развоју. Срећни смо што можемо да кажемо да смо остварили велики успех и добру репутацију водећег глобалног играча на пољу одрживог коришћења ресурса. Очување ове репутације је од кључног значаја за остварење успеха у будућности и захтева непрестану будност како бисмо увек деловали у складу са нашим вредностима.

Активности обављамо на глобалном нивоу и стога имамо обавезу да поштујемо велики број закона и прописа док истовремено морамо да будемо предани очувању наших вредности. Деловање на глобалном нивоу такође значи да радимо са добављачима, клијентима и партнерима различитог порекла и из различитих култура. Нарочито је важно да разумемо и пригрлимо ову разноликост уз истовремено поштовање вредности наше компаније и Кодекса понашања.

Такође је важно да приликом обављања нашег примарног задатка, а то је развој добрих решења за наше клијенте, имамо на уму утицај који вршимо на друштво и прилике за подстицање и подршку развоју који ће унапредити свет. Морамо да стремимо улози узора у нашим локалним заједницама тако што ћемо промовисати безбедна и здрава радна места, бригу о животnoj средини, поштовање људских права и тако што ћемо доприносити одрживом економском развоју.

Кодексом понашања прописане су наше одговорности за обављање пословних активности са интегритетом уз поштовање свих људи. Без обзира да ли сте запослени у компанији или радник под уговором, руководилац или спољни сарадник, од Вас се очекује да разумете и да поштујете Кодекс понашања. Поштовањем Кодекса понашања даћете свој допринос очувању изузетног угледа који има компанија TOMRA као водећа компанија на пољу одрживог коришћења ресурса.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tove Andersen', written in a cursive style.

Наша визија, циљ, култура и вредности

Наша визија је спровођење одрживог коришћења ресурса у оквиру токова пословања за машине за рециклажу (PBM) и сортирање материјала за рециклажу, као и у оквиру токова пословања прехранбене индустрије, рециклаже и рударства чиме ће се омогућити боље коришћење природних ресурса.

Наш циљ је пројектовање решења заснованих на сензорској технологији за продуктивно коришћење ресурса услед чега ће одрживи развој постати профитабилнији, важнији и релевантнији.

Култура компаније TOMRA је заснована на принципима честитости и поштовања свих људи. За успешне компаније је изузетно важно да буду поуздане и да имају добру репутацију. Пословање компаније TOMRA захтева висок ниво честитости, интегритета и марљивости.

Основне вредности компаније TOMRA сматрамо за један од најважнијих чинилаца културе наше компаније и оне одређују начин на који се понашамо и приступамо извршењу свакодневних задатака.

Наше вредности су основа на којој заснивамо доношење одлука и њима је дефинисан начин на који треба да радимо и да се опходимо са клијентима и другим заинтересованим странама.

Верујемо у нашу поуздану технологију и партнерство помоћу којих ћемо остварити боље пословање и боље окружење.

Innovation

верујемо у креативно превазилажење актуелних изазова за боље сутра.

Passion

верујемо да људи остварују најбоље резултате када им је истински стало до онога што раде.

Responsibility

верујемо да је свако од нас одговоран за давање свог доприноса за задовољење потреба клијената, као и за унапређење благостања других људи и читаве планете.

Ко све треба да поштује Кодекс понашања

Главна намена Кодекса понашања компаније TOMRA је обезбеђивање да сви запослени у компанији и сви који делују у име компаније TOMRA морално извршавају своје дужности. Као запослени у компанији TOMRA приликом испуњавања ваших дужности увек треба да стремите доношењу исправних одлука утемељених на поштовању смерница из овог Кодекса понашања.

Овим Кодексом понашања назначене су основне смернице компаније TOMRA за одговорно понашање, али њима није обухваћен сваки могући сценарио.

Радници под уговором који раде при компанији TOMRA такође морају да поштују Кодекс. Уговорачи и консултанти који делују у својству представника или у име компаније TOMRA (путем екстернализације услуга, поступака или било којих других пословних активности) морају да поштују Кодекс приликом деловања у наше име. Правилима из Кодекса осигурава се усклађеност са законима и прописима.

Компанија TOMRA очекује од свих својих пословних партнера да у оквиру њиховог пословања поштују сличне принципе.

Ваше одговорности

Кодекс понашања се односи на Вас. Њиме су прописана ограничења у оквиру којих сви запослени у компанији TOMRA и њени представници морају свакодневно да извршавају своје задатке – без изузетака. Прочитајте Кодекс, научите и поштујте његове смернице. Поред тога, одговорни сте и за поштовање свих важећих закона и прописа, како међународних тако и локалних.

Ваше одговорности

- Схватите ризике које носи Ваша улога и како да управљате њима.
- Научите смернице и поступке који су повезани са Вашим послом и научите како да их примените у свакодневном раду.
- Пратите развоје у области или индустрији који могу да утичу на усклађеност пословања компаније TOMRA са законима и прописима или репутацију компаније на тржишту.
- Потражите савет када имате нејасноћа. Уколико нисте сигурни да ли је радња легална или у складу са етичким начелима, немојте се устручавати да поставите питање одговарајућем органу.
- Проверите да ли су независни уговарачи, представници или консултанти са којима сарађујете свесни тога да смо обавезани Кодексом и да у складу са њиме треба да се понашају.
- Присуствујте и активно учествујте у обукама и активностима за усклађеност пословања.
- Уколико сумњате да постоје одређене неправилности, слободно изреците своје сумње. У обавези сте да пријавите било које потенцијално кршење Кодекса.
- Запамтите ово: без обзира која је Ваша улога у компанији TOMRA очекујемо од Вас да у свакодневном раду будете предани поштовању Кодекса.

Одговорности руководства

Верујемо у хоризонталну организацију и отворени дијалог – односно вођство се не заснива на позицијама, већ на понашању.

Наши лидери су посвећени промовисању етичких стандарда и понашају се као узор својим тимовима. Очекујемо да руководиоци покажу своје вођство тако што ће поштовати Кодекс и неговати културу која промовише доношење исправних одлука и слободу да људи кажу оно што мисле.

Обавезе лидера:

- Увек водите сопственим примером.
- Схватите који су ризици за кршење Кодекса присутни у Вашем пословању или функцији и начините неопходне кораке за њихово ублажавање.
- Побрините се да особље разуме поступке које треба да прати како би се избегло кршење Кодекса.
- Побрините се да сваки нови члан тима буде брзо обавештен о нашем Кодексу понашања и где могу да потраже савет и подршку.
- Побрините се да чланови тима учествују у неопходним обукама и активностима за усклађеност пословања.
- Створите окружење у коме ће се људи осећати слободним да искажу своје мишљење и да постављају питања без ризика од одмазде.
- Ако Вас неко обавести о могућем кршењу Кодекса, имате обавезу да о томе известите одговарајући орган. Можете обавестити службеника за усклађеност пословања групације.
- Постарајте се да сви извештаји о могућем кршењу Кодекса буду поверљиви.
- Будите доследни приликом спровођења наших стандарда и позовите људе на одговорност за њихово понашање и рад.
- Пратите лидерске принципе компаније TOMRA.

Шта ће се десити уколико прекршим правила Кодекса?

Нећемо толерисати било каква кршења Кодекса или закона. Кршења Кодекса и повезаних смерница може да проузрокује дисциплинску меру која може да обухвати и прекид радног односа.

У појединим случајевима, компанија TOMRA може да пријави кршења одговарајућим органима, што такође може довести до законских поступака, казни или казни затвора. Све дисциплинске мере биће разумне, адекватне и усклађене са важећим законима и прописима.

Постављање питања и извештавање о кршењима и потенцијалним кршењима Кодекса

Компанија TOMRA промовише отвореност и транспарентност у свим нашим активностима и све наше запослене и пословне партнере подстичемо да пријаве било које кршење Кодекса понашања компаније TOMRA или других смерница.

Уколико Вам је потребан савет у вези са било којим делом Кодекса или желите да пријавите потенцијално кршење, обратите се линијском руководиоцу, службенику за усклађеност пословања групације или представнику за организацију и људске ресурсе. Поред тога, потенцијалне неправилности можете да пријавите путем [портала за узбуњивање](#). Пријава таквих сумњи или жалби је поверљива и дате сумње или жалбе можете пријавити на жељеном језику и уколико мислите да је то неопходно – анонимно.

Уколико знате или сумњате да неко крши Кодекс, имате дужност да то и пријавите. Уколико ништа не учините, постоји ризик од нарушавања репутације компаније TOMRA и од финансијских казни које би утицале на биланс стања компаније TOMRA. Пријава потенцијалног кршења Кодекса такође пружа прилику компанији TOMRA да рано открије потенцијално или стварно кршење Кодекса.

Компанија TOMRA неће толерисати било какав облик одмазде према онима који из добре намере пријаве потенцијално кршење Кодекса. Заправо, било који вид одмазде или претње особљу компаније TOMRA сматраће се за озбиљно кршење нашег Кодекса.

Безбедност и здравље на раду и заштита животне средине

Компанија TOMRA је посвећена томе да буде лидер на пољу одрживог коришћења ресурса, да буде безбедно радно место за наше запослене, да осигура да и наши клијенти буду безбедни и да истовремено штити животну средину. Тежимо томе да подстичемо радно окружење које је отворено за разноликост култура, укљученост и благостање. За наше људе формирамо средину која ће им омогућити да живе на најбољи могући начин и да се свакога дана безбедно врате својим домовима. Ризици су различити на свакој појединачној локацији и сваки запослени мора да зна локалне ризике и да ради на њиховом спречавању и ублажавању како би заштитио запослене, животну средину, инфраструктуру, информације, имовину и репутацију компаније.

Компанија TOMRA одржава високе стандарде учинка по питању друштвеног утицаја и заштите животне средине. Стално одржавамо ове високе стандарде без обзира на чињеницу што на појединим локацијама важе блажи државни прописи. Предани смо смањењу утицаја које наше пословање има на животну средину применом метода који су друштвено одговорни и одрживи.

Свака TOMRA компанија, уговарач и заједнички подухват којим управља компанија TOMRA мора да има систематски приступ управљању безбедношћу и здрављем на раду и заштитом животне средине (HSE) који је осмишљен ради обезбеђивања усклађености са законом, стандардима и поступцима уз непрекидно унапређење учинка.

Ваше одговорности

- Радите тако да допринесете здравом, безбедном и сигурном радном окружењу. Сви су одговорни за безбедност и здравље на раду и заштиту животне средине.
- Научите и придржавајте се свих смерница за безбедност и здравље на раду и заштиту животне средине које се на Вас односе, укључујући и међународне и локалне законе и прописе.

- Уведите процесе и алате за управљање компаније TOMRA како бисте утврдили и ублажили ризике по безбедност и здравље на раду и заштиту животне средине на Вашој локацији.
- Немојте да дозволите небезбедан или неправилан рад и интервенишите по потреби како бисте указали на њих.
- Након што сазнате за постојање потенцијалног инцидента повезаног са безбедношћу и здрављем на раду и заштитом животне средине, морате да га пријавите и да правилно реагујете на дати инцидент.

Иста прилика за свакога

Непоколебљиви смо у нашој вери да нас разноликост, једнакост и укљученост (DEI) чини снажнијим. Компанија TOMRA је предана инклузивној радној култури и цени и препознаје да је свака особа јединствена, вредна и да је треба поштовати због њених индивидуалних способности.

Компанија TOMRA не прихвата било који вид дискриминације заснован на етничкој припадности, боји коже, религијским уверењима, полу (укључујући и трудноћу), сексуалном опредељењу, родном идентитету, брачном стању, националности, чланству у унији, старости, менталним или физичким хендикепима, амнестији, статусу ветерана и сл. без ограничавања искључиво на ове наведене примере.

Компанија TOMRA ће пружити једнаку прилику за запослење свакоме и према сваком запосленом ће се односити на поштен начин. Запослени у компанији TOMRA засниваће све одлуке у вези са запосленима, без обзира да ли је у питању регрутовање, обука, доходак и унапређење, на пословним потребама, захтевима радног места и квалификацијама појединца, укључујући и потенцијал. Желимо да очувамо разнолику и инклузивну културу где ће свако осећати да је вредан и поштован од стране свих запослених, клијената и партнера.

Ваше одговорности

- Одлуке у вези са запослењем, укључујући запошљавање, процену, унапређење, обуку, развој, дисциплину, доходак и прекид радног

односа, заснивајте на пословним потребама, захтевима радног места и квалификацијама појединца, укључујући и потенцијал.

- Схватите важност разноликости, једнакости и укључености и немојте ни на који начин дискриминисати.

Људска права

Пословни императив за компанију TOMRA је обављање активности на начин који осигурава поштовање људских права. Наше смернице и стандарде користимо ради успостављања поштених односа са радном снагом и доброг радног окружења.

Усклађени смо са важећим законима, прописима и међународно признатим људским правима у оквиру целокупног нашег пословања и редовно подстичемо наше добављаче, уговараче и друге пословне partnере да допринесу – и непосредно и посредно – општем благостању заједница у којима послујемо.

Ваше одговорности

- Одржавајте висок ниво свести у вези са одговарајућим ризицима по људска права у оквиру нашег и пословања спољних партнера.
- Осигурајте да целокупан Ваш рад буде усклађен са напорима компаније TOMRA да поштује људска права и права радника.
- Противите се сваком виду трговине људима, коришћења принудне радне снаге и дечијег рада у оквиру нашег пословања или ланца вредности.
- Уколико сазнате за или сумњате у било који вид потенцијалног кршења људских права или права радника које је у вези са нашим пословањем, у обавези сте да то пријавите свом надређеном, службенику за усклађеност пословања групације или представнику за организацију и људске ресурсе.

Шиканирање

Компанија TOMRA неће толерисати било који вид шиканирања. Нећемо толерисати било коју непријатељску радњу, гест или понашање или радњу, гест или понашање којима се понижавају, застрашују или вређају друге особе.

Шиканирање може да буде вербално, визуелно, написмено или сексуално или у виду гестикулације. Може бити појединачни случај или низ случајева.

Ваше одговорности

- Предузмите кораке за стварање и одржавање доброг и психолошки безбедног радног окружења.
- Увек поштујте друге и избегавајте ситуације које се могу сматрати за недоличне.
- Увек на прикладан и културан начин кажите своје мишљење, критику и подстицај. Будите упознати са културолошким посебностима и разликама.
- Никада немојте да учествујете у физичком или вербалном застрашивању или понижавању, неприкладним шалама или опаскама; такође никада немојте да приказујете неприкладан материјал.
- Обавезно пријавите сваки вид узнемиравања који претрпите или приметите. Увек можете да се обратите линијском руководиоцу, службенику за усклађеност пословања групације или представнику за организацију и људске ресурсе.

Заштита имовине

Постоје различити облици имовине компаније TOMRA: физички, електронски, финансијски и нематеријални облик. Без обзира да ли је у питању лаптоп, телефон, софтвер, технологија, бренд, објекат или зграда у власништву компаније TOMRA, свако треба да чува нашу имовину.

Узимање имовине из објеката без дозволе или намерно кривотворење које је у вези са регистрованим радним сатима или надокнадама сматра се за крађу или превару.

Ваше одговорности

- Чувајте на адекватан начин имовину компаније TOMRA. Заштитите нашу имовину од бацања, губитка, оштећења, злоупотребе, преваре, крађе, неадекватног коришћења, коришћења којим се крше закони или прописи и других видова злоупотребе. Будите свесни ризика од крађе имовине.
- Немојте незаконито да прикривате, мењате или уништавате документа.
- Затражите накнаде само за одобрене и разумне пословне трошкове.
- Побрините се да су документи који се користе за добијање средстава и имовине компаније потпуни и тачни. Ово се односи на радне листе, фактуре, захтеве за повластице, извештаје о путним трошковима и накнадама за трошкове и сродну документацију. Нетачна или неутемељена евиденција можда ће бити третирана као превара.
- Поштујте туђу имовину.

Безбедна обрада информација

Информациона безбедност у компанији TOMRA представља потпору пословања, поверења и угледа тако што спречава и ублажава последице нежељених безбедносних инцидената.

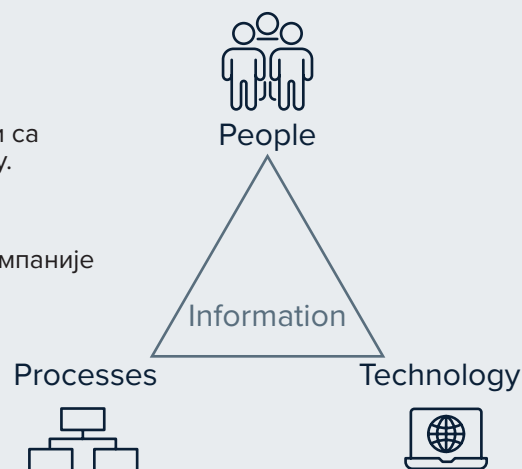
Информациона безбедност утиче на све пословне процесе у компанији TOMRA и представља предуслов за наша настојања да на тржиште испоручимо безбедна решења у која ће наши клијенти, запослени и друге заинтересоване стране имати поверења.

Адекватне мере заштите информација осигураће:

- **Људи:** запослени и извођачи радова који својом стручношћу, ангажовањем и проактивним радом омогућавају позитивну културу безбедности.
- **Процеси:** рутине којима се остварује успостављени безбедносни оквир који је могуће лако разумети и поштовати.
- **Технологије:** инфраструктура која је успостављена и коришћена у складу са смерницама за информациону безбедност компаније TOMRA.

Ваше одговорности

- Постарајте се да у складу са сопственим одговорностима, имате адекватна знања у вези са информационом безбедношћу.
- Придржавајте се смерница за информациону безбедност компаније TOMRA.

Информациони системи

Компанија TOMRA пружа неопходну опрему и приступ информацијама ради обављања рада на безбедан и усаглашен начин. Ови системи обухватају хардвер, софтвер и све податке неопходне за испуњење наших циљева.

Подаци који се генеришу и чувају у нашим информационим системима и на нашој мрежи су власништво компаније TOMRA и њима се мора приступати у складу са важећим законом и интерним смерницама.

Ваше одговорности

- Поштујте безбедносне захтеве и смернице у вези са информационим системима компаније TOMRA. Добро просуђујте приликом коришћења електронске комуникације и информационих система.
- Коришћење електронске комуникације и информационих система компаније TOMRA у личне сврхе, укључујући и коришћење друштвених мрежа, смете да обављате само накратко и повремено.
- Немојте да користите личне налоге за е-пошту за пословну комуникацију, осим уколико немате изричито одобрење од свог линијског руководиоца. Немојте да користите назив или бренд компаније TOMRA у личним е-порукама.
- Штитите поверљиве податке који се складиште у електронским системима компаније TOMRA.
- Нипошто не користите наше информационе системе ради обављања нелегалних или неетичких радњи, укључујући и преузимање или слање увредљивог материјала.
- Поштујте ауторска права за рачунарски софтвер и одредбе и услове лиценци за софтвер. Не делите са другима Ваше податке за пријаву на информационе системе компаније TOMRA.

Приватност и заштита личних података

Компанија TOMRA признаје кључни значај приватности за сваког појединца и настоји да све интеракције са нашом компанијом буду заштићене и обављене на начин који је у складу са свим законским захтевима или их превазилази.

Поштујемо право на приватност нашег особља, клијената, добављача и пословних партнера и предани смо професионалном, легалном и етичком управљању личним подацима.

Уопштено говорећи, лични подаци су дефинисани као било који вид података који је у вези са идентификованим појединцем или путем кога је могуће идентификовати појединца, као што су име и презиме и контакт подаци, као и ревизије учинка и информације о заради. Детаљнији лични подаци као што су раса или етничко порекло, подаци о здравственом стању, сексуалном опредељењу, кривичном гоњењу или чланству у унији представљају осетљиве личне податке који подлежу још строжим захтевима.

Личне податке можемо да обрадимо само у легитимне сврхе и подаци морају да буду тачни и релевантни за сврхе ради које су и прикупљени, као и да буду правилно заштићени од недозвољеног приступа или злоупотребе. Приликом преноса трећим странама, подаци морају да буду адекватно обезбеђени.

Уколико се не придржавамо ових захтева, ризикујемо доношење штете појединцима, забрану обраде података, изрицање казни или покретање судских спорова. Такође ризикујемо и нарушавање угледа компаније TOMRA.

Ваше одговорности

- Прикупљајте, користите и чувајте личне податке искључиво у складу са важећим законима, принципима за поверљивост података и смерницама и водичима компаније TOMRA.

- Приликом коришћења новог информационог система, састављања новог пројекта или маркетиншке кампање, морате установити ризике од нарушавања приватности пре сакупљања, коришћења, задржавања или откривања личних података.
- Постарајте се да се лични подаци обрађују искључиво за посебне, установљене и легитимне сврхе користећи притом најмањи могући обим личних података који су неопходни за обраду.
- Постарајте се да су лични подаци које поседујете ажурирани и обрисани када више не буду били потребни.
- Увек морате да заштитите личне податке и да спречите случајно откривање.
- Затражите савет када нисте сигурни да ли вам је потребна сагласност или не знате начин за заштиту личних података.
- Ако сумњате да је дошло до цурења података који је повезан са личним подацима, моментално га пријавите.

Интелектуална својина

Права интелектуалне својине (IPR) као што су патенти, пословне тајне, заштитни знаци, ауторска права и дезени представљају важну имовину компаније TOMRA. Овом нематеријалном имовином се мора управљати на одговарајући начин и она се мора адекватно заштитити. Уопштено говорећи, компанија TOMRA поседује сву нову интелектуалну својину коју су створили запослени компаније TOMRA.

Опште смернице за отвореност и транспарентност компаније TOMRA не спречавају одговарајућу заштиту информација које су можда важне за пословне интересе компаније TOMRA.

Информације до којих дођете приликом обављања свог посла, изузев општих знања о пословању и радном искуству, сматрају се за поверљиве и морају тако да се третирају. Важе правила о спречавању коришћења поверљивих информација ради своје личне добити или личне добити других особа. Једнако је важно да поштујемо и да спречимо кршење права интелектуалне својине

(IPR) других. У противном, постоје ризици од нарушавања репутације наше компаније и од штетног утицаја на пословање и лиценцу за рад. Сви запослени морају да поштују Смернице за права интелектуалне својине групације TOMRA.

Ваше одговорности

- Користите брендове и заштитне знакове компаније TOMRA на одговарајући начин придржавајући се стандарда за брендове.
- Немојте без дозволе или одговарајућег написаног споразума да откривате поверљиве информације компаније TOMRA изван компаније TOMRA. Такође, морате да саставите евиденцију информација које сте по датом споразуму доставили.
- Класификујте, означите, чувајте и делите све податке, информације и документе компаније TOMRA у складу са смерницама за класификацију компаније TOMRA и осигурајте да приступ информацијама и документима имају само особе које имају легитимну потребу за приступом.
- Немојте без дозволе узимати, приступати, омогућити приступ или користити било које информације или интелектуалне својине у власништву компаније TOMRA након напуштања компаније TOMRA.
- Немојте да прихватите поверљиве информације од трећих страна осим уколико за то немате дозволу и нисте претходно пристали на пријем датих информација путем написаног споразума.
- Немојте злоупотребити поверљиве информације треће стране.
- Прво се консултујте са представником за права интелектуалне својине ако сте одговорни за увођење нових брендова на тржиште или власничке технологије. Разлог за ово је ублажавање ризика од кршења права интелектуалне својине других од стране компаније TOMRA.
- Ако приметите било какво потенцијално кршење права интелектуалне својине трећих страна од стране компаније TOMRA, треба да обавестите свог надређеног или представника компаније TOMRA за права интелектуалне својине. Дато обавештење треба да

укључује искључиво чињенице и неће укључивати било какве ставове о оправданости било каквих потенцијалних кршења права интелектуалне својине.

- Пријавите уколико приметите да трећа страна крши или злоупотребљава права интелектуалне својине компаније TOMRA, рецимо тако што прослеђује документа која садрже поверљиве информације. Дужни сте да то учините.

Вођење евиденције

Као компанија чијим се акцијама јавно тргује на берзи и као лидер у својој индустрији, компанија TOMRA има одговорност да у оквиру свих активности компаније благовремено, тачно и потпуно комуницира са својим заинтересованим странама, владиним органима и јавношћу. Сва наша евиденција биће припремљена у складу са важећим законима, прописима и одговарајућим књиговодственим стандардима.

Као запослени у компанији TOMRA, одговорни сте за вођење потребне евиденције пословања и пословних односа компаније. У пословним књигама и евиденцији компаније TOMRA не смеју се уносити лажни, обмањујући или вештачки уноси. Све трансакције морају да буду комплетно и у потпуности документоване и евидентирани у књиговодственим евиденцијама компаније TOMRA.

Од запослених, а нарочито од вишег руководства и финансијских службеника очекује се најтемељније припремање таквих материјала. Ниједна информација не сме да се сакрије од унутрашњих или независних ревизора.

Ваше одговорности

- Побрините се да сте упознати и да поштујете наш систем за управљање информацијама и безбедносну класификацију приликом руковања информацијама у власништву компаније.
- Постарајте се да подаци и информације које уносите у наше пословне књиге, евиденцију и јавну комуникацију буду тачне, потпуне и поуздане. То обухвата и финансијске и нефинансијске информације, као што су подаци о животној средини и пословни извештаји.

Спречавање подмићивања и корупције

Корупција поткопава легитимно пословање, штети тржишној утакмици и излаже ризицима компаније и појединце.

У компанији TOMRA градимо везе засноване на поверењу и одлучни смо да очувамо и унапредимо углед наше компаније. Чак и непоткрепљене тврдње о подмићивању и корупцији могу да наруше углед компаније TOMRA.

Нећемо толерисати корупцију у било ком облику, укључујући подмићивање, превару, подмићивање државних службеника и трговину утицајем. Морамо да будемо пажљиви када се бавимо сукобима интереса или трошковима или када примамо поклоне или изразе гостопримства због тога што наведене ситуације, у зависности од околности, могу довести до корупције.

Пошто се седиште компаније TOMRA налази у Норвешкој, сви запослени и пословни партнери компаније, као и они који делују у име компаније TOMRA морају да поштују закон о спречавању корупције Норвешке, као и одговарајуће локалне и међународне законе. Закон о спречавању корупције Норвешке обухвата и приватни и јавни сектор.

Приликом рада са државним службеницима може доћи до повећања ризика од корупције, те стога морате поштовати обавезне захтеве.

Ваше одговорности

- Немојте да понудите, платите, омогућите, затражите или примите личну уплату, поклон или услугу у замену за повољан третман или стицање пословне предности. Не смете да дозволите да било ко други то учини у Ваше име.

- Немојте да плаћате државним службеницима. Уколико неко затражи плаћање државном службенику, морате одмах то саопштити свом линијском руководиоцу или службенику за усклађеност пословања групације.
- Детаљном проценом установите са киме послујете. Ово је нарочито важно када у име компаније TOMRA радите са представницима/консултантима/дистрибутерима.
- Учествојте у неопходним обукама и активностима за спречавање корупције. Схватите ризике са којима се суочавате током обављања Вашег посла.
- Поштујте корпоративне и пословне смернице у вези са примањем поклона, разонодом и осталим изразима пословне љубазности. Запамтите да је давање поклона или било чега вредног или обезбеђивање разоноде за државне службенике строго регулисано, а често је и забрањено.
- Пријавите понашање које доводи до корупције. Занемаривање сумњи у вези са подмићивањем и корупцијом може да доведе до тога да компанија TOMRA или појединац буде одговоран за дату ситуацију.

Поклони и гостопримство

Веза са пословним партнерима може да се гради и оснажи путем легитимних пословних сусрета и друштвених интеракција. Међутим, у појединим ситуацијама, давање и примање поклона и изрази гостопримства може се сматрати за корупцију.

Важно је увек учинити исправну ствар тако да друге особе могу о томе да посведоче. Из тог разлога смо направили јасне смернице за наше особље о томе када и под којим условима је допуштено, а када није допуштено прихватање поклона и изрази гостопримства од пословних партнера или нуђење поклона и изрази гостопримства пословним партнерима. Транспарентност је од кључног значаја како за заштиту Вас као појединца, тако и за заштиту читаве компаније.

Конкретно, никада не треба да примате или дајете поклоне или изразе гостопримства ради остварења утицаја на пословне одлуке. Такође, никада не треба да прихватате или дајете поклоне или изразе гостопримства чије

прихватање или давања може код других особа да изазове сумњу да је дошло до утицаја на пословне или друге одлуке. Поклони и изрази гостопримства не би требало да буду претерани или чести.

Не смете да остварите или задржите предности током пословања нуђењем, обећањима или пружањем било какве предности јавном званичнику (или трећој страни) како бисте утицали на деловање или уздржавање од деловања званичника у вези са обављањем његових/њених званичних задужења.

Ваше одговорности

- Немојте директно или индиректно понудити, дати, затражити или примити:
  - незаконит или недоличан поклон или израз гостопримства, готовину или еквивалентна средства (укључујући и дневнице осим уколико то није прописано уговором), возила, личне услуге или зајмове у вези са пословањем компаније TOMRA;
  - поклон или израз гостопримства када пословни партнер није присутан;
  - поклон или израз гостопримства током периода када се доносе важне пословне одлуке и када треба потписати важне уговоре;
  - поклон или израз гостопримства чија вредност превазилази прописане границе, осим уколико линијски руководиоца то не одобри и не добију се одговарајућа одобрења.
- Када државном званичнику нудите поклон или израз гостопримства, поштујте интерне смернице и водиче. Немојте да нудите или плаћате за: додатне дане путовања до туристичких дестинација или приватне посете, чланове породице/госте,
- Када нисте сигурни да ли је одређена ситуација прихватљива или не, обратите се за савет линијском руководиоцу или службенику за усклађеност пословања групације.

Сукоб интереса

До сукоба интереса долази када Ваше личне везе, учешће у ванкомпанијским активностима или деловање у другим подухватима може да утиче на Ваше пословне одлуке за компанију TOMRA или да доведе до тога да други посумњају у постојање утицаја. Стварни, потенцијални или наводни сукоб интереса може угрозити како Ваш углед, тако и углед компаније TOMRA.

Компанија TOMRA поштује Ваше право да управљате својим личним активностима и улагањима, међутим, не смете допустити да на било које одлуке које доносите у компанији TOMRA утичу лични аспекти, као што су везе или Ваши подухвати или подухвати Ваше породице или пријатеља.

Можете имати удела у другим компанијама и бити активни током свог слободног времена у Вашој заједници, влади, едукативним и другим непрофитним организацијама под условом да не долази до стварног, потенцијалног или наводног сукоба интереса. Међутим, у датим случајевима морате поштовати све важеће законе, прописе и смернице компаније TOMRA. Уколико имате било каквих недоумица, пре започињања нове активности морате о томе обавестити линијског руководиоца, службеника за усклађеност пословања групације или представника за организацију и људске ресурсе.

Ваше одговорности

- Не смете допустити да на било које одлуке које доносите у компанији TOMRA утичу лични аспекти, као што су везе или Ваши подухвати или подухвати Ваше породице или пријатеља.
- Повуците се из поступка доношења одлука у коме долази до стварног, потенцијалног или наводног сукоба интереса.
- Ако нисте сигурни да ли дати сукоб интереса постоји, морате да се консултујете са линијским руководиоцем, службеником за усклађеност пословања групације или представником за организацију и људске ресурсе.

Инсајдерска трговина

Компанија TOMRA је компанија чијим се акцијама јавно тргује на берзи. Као запослени у компанији TOMRA можда ћете примити инсајдерске информације о компанији. Инсајдерске информације представљају знање које је доступно само унутар Групаације и које није јавно доступно, а које би уколико би постало доступно имало значајан утицај на тржишну цену деоница или других хартија од вредности компаније TOMRA или других наведених компанија.

Примери информација које могу да се класификују као инсајдерске информације су: још необјављени финансијски извештаји, информације о интеграцији или куповини, велика дивестирања, информације о новим издавањима деоница, промене политика за дивиденде, велике тужбе које су покренуте против компаније или обавештења о таквим тужбама или промене у извршном руководству.

Уколико примите такве инсајдерске информације, подлежете одређеним правилима у складу са Законом о безбедности трговине Норвешке и Регулативом ЕУ за злоупотребу тржишта (MAR), укључујући:

- забрану злоупотребе инсајдерских информација;
- забрану давања савета;
- обавезу поверљивости и пажљиво руковање током управљања инсајдерским информацијама.

Трговина заснована на инсајдерским информацијама обухвата директну трговину хартијама од вредности и преношење инсајдерске информације до другог лица које користи дату информацију ради трговине деоницама или другим хартијама од вредности. Инсајдерска трговина је незаконита и непоштена.

Ваше одговорности

- Немојте да делите инсајдерске информације са било којом другом особом, осим уколико за то нисте овлашћени.
- Када поседујете инсајдерске информације, немојте да непосредно или посредно тргујете хартијама од вредности или повезаним финансијским инструментима које је издала компанија TOMRA, дајете савет или подстичете друге да обављају трансакције.
- Забрана важи за написмене, вербалне или било које друге видове савета и важи чак и када не обелоданите инсајдерске информације, а примењује се и за савете за трговину и за савете за уздржавање од трговине.
- Упознајте се са смерницама и захтевима у вези са инсајдерском трговином.
- Ако имате било каквих нејасноћа у вези са тиме да ли се информације које поседујете могу класификовати као инсајдерске, обратите се службенику за односе са улагачима.

Закон о заштити конкуренције и сузбијање монопола

Компанија TOMRA послује у потпуности у складу са свим важећим законима и прописима о заштити конкуренције којима се штити слободно тржиште и поштено надметање.

Од свих чланова компаније TOMRA очекујемо да дају свој допринос борби против незаконитих радњи. Оне обухватају намештање цена, деоба тржишта, ограничавање доступности роба или услуга, малверзације са понудама, злоупотреба моћи и било које друге монополске радње или радње које штете поштеном надметању на тржишту. Посебно се од компанија са доминантним положајем на тржишту очекује да не нарушавају конкуренцију, као што је рецимо случај са рабатима за лојалне клијенте и нелегално обарање цена.

Будите опрезни како не бисте били део било каквог недолучног разговора или споразума са нашим конкурентима или како им не бисте онемогућили поштено надметање.

Ваше одговорности

- Немојте нелегално да делите или примате осетљиве информације у вези са конкуренцијом.
- Поштујте принцип да све одлуке у вези са формирањем цена, производњом, клијентима и тржиштима мора да донесе сама компанија TOMRA.
- Немојте наметати клијентима обавезу ексклузивног снабдевања или сличне обавезе.
- Будите јасни и језгровити приликом израде споразума или преговора – немојте користити опште или двосмислене формулације.
- Немојте да покушате да поставите минималну или било коју цену за препродају за независног продавца, дистрибутера или препродавца.
- Немојте да делите поверљиве комерцијалне информације које нису јавно доступне или да са конкурентима разговарате о било каквим предлозима на које конкуренти законски немају право да пристану.
- Чак и неформално немојте да се договорите са конкурентима да ћете: наместити цену или било који део цене, као што су попусти, доплате или кредитни услови; смањити или стабилизирати производњу, капацитет или доступност робе или услуга; поделити клијенте, купце или тржишта.
- Немојте да се договарате са другима како бисте бојкотовали било ког клијента или добављача изузев када је то повезано са међународним санкцијама које уводе владе.

- Ако се на састанку или другом догађају разматра о осетљивим питањима у вези са конкуренцијом, морате да напустите састанак или други догађај. Постарајте се да је Ваш одлазак примећен и моментално обавестите о томе службеника за усклађеност пословања.
- Будите упознати са одговарајућим законима и прописима о заштити конкуренције, смерницама и захтевима компаније TOMRA, као и са ризицима који су повезани са Вашим радом.
- Обавите све обавезне обуке и активности.
- Обавестите одговарајуће органе у случају да знате за потенцијалне радње које угрожавају поштenu тржишну утакмицу. Такође, уколико имате недоумица о легалности одређених радњи, морате се посаветовати са одговарајућим органима.

Закон о спречавању прања новца

Прање новца представља скривање криминалних радњи у оквиру законитог пословања или ситуацију када се законита средства користе за подржавање криминалних радњи, укључујући тероризам, трговину дрогом, корупцију и утају пореза.

Све компаније су у опасности од оваквог вида експлоатације и морамо да будемо опрезни како бисмо заштитили наш углед и усаглашеност са законима.

Ваше одговорности

- Поштујте све захтеве за детаљну проверу пословања компанија које је назначила компанија TOMRA како бисмо утврдили са киме сарађујемо.
- Постарајте се да осигурате да Ваше пословне трансакције у име компаније TOMRA не укључују стицање, коришћење или чување новчаних средстава или имовине која је стечена криминалним активностима.

- Немојте свесно сарађивати са криминалцима, лицима осумњаченим за криминалне активности или користити средства која су настала криминалним активностима.

Будите пажљиви у следећим ситуацијама:

- Код покушаја плаћања у готовом новцу или на друге начине који обухватају неуобичајене банковне трансакције.
- Код неуобичајених поруџбина, куповина или уплата или поруџбина, куповина или уплата које се не подударају са пословањем или трговином купца.
- Код неуобичајених преноса средства у или из држава које нису повезане са трансакцијом.
- Код трансакција које су можда структуриране тако да се избегну захтеви у погледу евидентирања или извештавања.
- Уколико знате или сумњате да је друга страна укључена у прање новца у вези са трансакцијом са компанијом TOMRA, моментално обавестите надређеног или службеника за усклађеност пословања.
- Немојте дозволити да друга страна сазна за Ваше сумње у испуњавање правних захтева; такође, не смете да фалсификујете, прикријете, уништите или баците повезану документацију.

Усклађеност трговине

Као и било која друга компанија која послује на светском нивоу и ми морамо да поштујемо све важеће државне и међународне прописе за усклађеност трговине. Државе могу да наметну различите економске санкције којима се ограничава пословање са одређеним државама, економским секторима, субјектима или појединцима.

Усклађеност трговине обухвата прописе којима се регулишу увоз, извоз, међународне санкције, смернице за ограничење трговине и локална трговина робом, технологијом, софтвером и услугама.

Непоштовање важећих закона може да доведе до изрицања казни, застоја, заплене робе, укидања дозволе компанији TOMRA да увози или извози и нарушавања угледа компаније TOMRA или затворске казне за поједина лица. Од кључног значаја је да будете свесни ових захтева и како да их примените у оквиру своје улоге. Тиме ћете помоћи компанији да настави са својим пословањем на међународном нивоу.

Ваше одговорности

- Обавите проверу да ли се пословни партнер, добављач и друге стране налазе на одговарајућим листама означених лица.
- Будите свесни да су и прописи за санкције и контролу извоза сложени и да подлежу честим изменама. Будите обавештени о прописима који се односе на Вашу пословну активност.
- Набавите и поштујте одговарајуће државне дозволе када извоз или увоз преко граница обухвата ограничене артикле, технологију или софтвер. Морате да набавите, задржите и покажете исправну документацију и дозволе за међународни пренос све робе и софтвера.
- Када приликом сарадње са трећом страном установите постојање одређених сумњивих чињеница или „разлога за узбуну“, морате престати са сарадњом и потражити савет од службеника за усклађеност пословања. Такође, морате престати са радом и потражити савет од службеника за усклађеност пословања групације када се суочите са захтевом за ограничење трговине.

TOMRA

www.tomra.com